

NATIONALMUSEETS 50 AARS JUBILÆUM

Af Poul Nørlund¹⁾.

Det var i 1892 — først i 1892, vil vist de fleste sige — at de forskellige danske og internationale Samlinger i Prinsens Palæ blev indordnede i en fælles Organisation under Navn af Nationalmuseet. Allerede i 1807 havde dette klangfulde, men ogsaa fordringsfulde Navn foresvævet Professor Rasmus Nyerup i hans Drømme om det nye Oldsagsmuseum, som han vilde grundlægge. Nu først, i 1892, var Tiden moden for saa stort et Navn.

Rasmus Nyerup tænkte med sit Nationalmuseum paa en Samling, som skulde vise den danske Nations fremadskridende Udvikling gennem Tiderne. Men der er maaske Grund til at fremhæve, at som Navnet »Nationalmuseum« siden, saavel her som i andre Lande, er blevet brugt, betegner det ikke særlig Samlinger, der rummer Nationens egne Minder. Det betegner blot, at de er Nationens Ejendom. Navnet ligger paa Linie med Rigmuseum og Statsmuseum. Rigmuseet i Amsterdam rummer en international Malerisamling, og det samme gør Nationalmuseet i Stockholm. Rigmuseet i Stockholm rummer en international zoologisk Samling. British Museum rummer ogsaa mange Skatte fra Lande, som aldrig har været underlagt den britiske Krone, f. Eks. Parthenonskulpturerne og meget andet.

Et godt Navn har sin store Betydning for en Institution, som vil paakalde Offentlighedens Interesse. Det, der skete i 1892,

¹⁾ Foredrag ved Dansk historisk Fællesforenings Aarsmøde i København den 30. August 1942.

var dog andet og mere end denne nye Navnegivning. Der gennemførtes en Nyordning af stor baade administrativ og videnskabelig Betydning. For at gøre det helt klart maa jeg gaa lidt længere tilbage i Tiden.

I 1885 døde Worsaae og afløstes i næsten alle sine Stillinger af Herbst, som allerede da var en Mand paa 67 Aar. Udviklingen havde været den, at i 1807 blev Museet for nordiske Oldsager stiftet (med først Nyerup og snart Thomsen som Leder), og i 1847 oprettedes Direktionen (oprindelig Inspektionen) for de antikvariske Mindesmærkers Bevaring med Worsaae som Chef. Indtil Thomsens Død i 1865 bestod de to Institutioner uafhængig af hinanden, omend samarbejdende. Men i 1866 blev Worsaae Chef for begge Institutioner og desuden Direktør for det kgl. Etnografiske Museum. Leder af Rosenborgsamlingen havde han været siden 1857. Direktørtitel fik han ogsaa her i 1866, og han blev i denne Egenskab den første Formand for Frederiksborgmuseets Bestyrelse i 1878. Ingen anden dansk Museumsmand har haft saa megen Magt.

Thomsen havde været Modstander af Fusionen mellem Mindesmærkerne og Museet og ønsket Herbst som sin Efterfølger ved Museet, delvis vel af principielle Grunde, delvis ogsaa fordi han frygtede, at Worsaae skulde blive for mægtig en Jarl. Der var mellem de to store Museumsgrundlæggere et vist personligt Modsætningsforhold, som arvedes af Herbst og siden af Sophus Müller. Thomsen var ikke en Mand, man kom i Strid med, dertil var han altfor overlegen en Personlighed. Men mellem Herbst og Worsaae kom det i 1860'erne til en meget bitter Polemik, der kun tilsyneladende var af faglig Karakter. Herbst var en grundig og kyndig Forsker og en omhyggelig Museumsmand, men han havde intet af Worsaaes blændende Personlighed og store Vidsyn. Den, der efter 1885 i saa godt som alle Henseender repræsenterede de Worsaae'ske Traditioner var Sophus Müller.

I 1889 var Herbst efterhaanden blevet saa gammel (74 Aar), at man maatte tænke paa hans Afløser — eller paa en Nyordning. De to Kronprinser, Sophus Müller (f. 1846) og Henry Petersen (f. 1849) var begge knyttet baade til Museet og Mindes-

mærkerne. Begge var faglig meget ansete, Henry Petersen højt-elsket, men Sophus Müller absolut den mest fremragende. Han har dog nok, maaske takket være sit udfordrende Væsen, haft adskillige Modstandere i formaaende Kredse. Og han havde som Chefsemne den Skavank, at han var langt mindre alsidig end Worsaae. Han var i ganske udpræget Grad Forhistoriker og med en vis Foragt for det, som laa udenfor hans egen Interessesfære.

Ved Siden af sit grundlæggende Arbejde indenfor den forhistoriske Arkæologi havde Worsaae været en meget alsidig Museumsleder. Han var Skaber af Rosenborgsamlingens banebrydende Interiørstilling, han stod bag Bernhard Olsen ved Dansk Folkemuseums Stiftelse i 1879, og selv havde han ogsaa drevet Studier indenfor den historiske Arkæologi. Udover Vikingetiden er det dog mest Arbejder af overvejende beskrivende Karakter, vi skylder ham: Kongegravene i Ringsted, Beskrivelserne i »Danske Mindesmærker« af Kalundborg, Sorø og Fjenneslev Kirker m. m. Det var Höyen, som havde *skabt* den kirkelige Arkæologi i Danmark, men Worsaae havde som Direktør for Mindesmærkernes Bevaring og senere ogsaa som Formand for Det særlige Kirkesyn taget mange Opgaver op ved vore Kirker. Han startede i 1873 de systematiske Herredsundersøgelser, der baade angik Oldtidsminder og Kirker. Og han fik J. B. Løffler knyttet til det kirkearkæologiske Arbejde, mens det var Höyen, som havde inspireret Løffler til at tage disse Emner op.

Sophus Müller havde ogsaa deltaget i Kirkeundersøgelserne, og han havde skrevet et Par ganske smaa Afhandlinger om historisk Arkæologi. Men Henry Petersen, hvis Navn for Eftertiden vel især vil være knyttet til de store Værker om gejstlige og adelige Sigiller fra Middelalderen, havde tidlig kastet sig ind i en særegen Genre af historisk-arkæologisk Undersøgelse og forenede paa den lykkeligste Maade de to Videnskabsgrene. Han var her naaet langt videre og var trængt dybere ned i Stoffet end nogen herhjemme før den Tid. Hans mindre Afhandlinger om meget forskellige Emner — f. Eks. om Pave Lucius' Hjerneskal, Roskilde Domkirkes kostelige Relikvie (1874), om Sassurs Runesten og Sasserbro ved Fjenneslev (1870), om Dyvekes (eller rettere

Sigbrits) Ligsten (1879), om det danske Flag i Lybæk, der blev taget 1427 i et Slag i Øresund, som Lybækkerne iøvrigt tabte (1882), om Knud Lavard Kilde og Kapellet ved Haraldsted (1885) — alle disse og endnu flere lignende detektivagtige Undersøgelser er forbilledlige i deres Art ved deres skarpsindige Analyse af Kilderne og ikke mindst ved deres oftest slaaende rigtige, uigen-drivelige Resultater.

Man opgav nu definitivt den gamle Deling mellem Museet og Mindesmærkeværnet udover Landet. Denne i og for sig naturlige eller forstaaelige Deling, som i adskillige Lande bestaar til denne Dag, var man gradvis vokset fra herhjemme. Man havde prøvet den, men ikke fundet den hensigtsmæssig. Men man mente, formodentlig af baade saglige og personlige Grunde, ikke at kunne betro Ledelsen af den hele, sammensmeltede Institution til en enkelt Mand, og i Stedet for den ældre Deling paa langs, foretrak man nu en Deling paa tværs, en Deling efter Tidsaldre med Skel omkring Aar 1000. I Spidsen for Museet stillede to sideordnede Direktører, Sophus Müller og Henry Petersen, som i Fællesskab skulde lede Museets Fællesanliggender og gøre Indstillinger til Ministeriet, men som iøvrigt under sig havde hver sin Afdeling. Sophus Müllers Afdeling af Museet var den største og vægtigste, thi foruden den danske Oldtid, som var og formodentlig alle Dage vil vedblive at være Hovedsamlingen herinde, lagdes under ham Antiksamlingen, der hidtil sammen med Møntsamlingen havde været under Direktion af Sophus Müllers Far, Ludvig Müller († 1891), og desuden ogsaa den etnografiske Samling, der hidtil som det kgl. Etnografiske Museum havde været en selvstændig Institution i Personalunion med de danske Samlinger. Henry Petersen havde kun de forholdsvis beskedne og begrænsede danske historiske Samlinger, og saa iøvrigt de bedste Udsigter paa forskellig Maade: Udsigt til, at Dansk Folkemuseum engang kunde blive lagt til hans Afdeling (det var Forudsætningen ved dets Oprettelse, at det engang skulde knyttes til Statens Samlinger), og Udsigt til at blive Direktør for Rosenborg og Formand for Frederiksborgmuseet efter Herbst.

Herbst blev nemlig siddende i disse to Stillinger trods sin høje Alder, og — hvad der var endnu mærkeligere — han blev endogsaa siddende i Prinsens Palæ, hvor han skulde overleve Henry Petersen. Man skilte sig i de Tider ikke saadan af med en gammel fortjent Embedsmand. Herbst blev gjort til Direktør for den kgl. Mønt- og Medaljesamling, og da man ikke godt kunde underordne ham under de to nye Direktører for Nationalmuseet, blev han sammen med dem Medlem af Direktionsraadet, der altsaa foreløbig kom til at udgøre et Triumvirat.

Denne Ordning med et Tremandsraad var særlig Sophus Müller meget imod. Han konciperede i Januar 1892 en Indstilling til Ministeriet, som baade han og Henry Petersen underskrev, affattet i Müllers særprægede Stil med den ejendommelige, absolute Argumentering:

»Imod et Tremandsraad maa vi efter gjentagen og nøie Overveielse bestemt udtale os Erfaringen viser, at et Raad paa 3 eller flere i Spidsen for et Museum er en slet Administrationsform. Paralleler dragne med Frankrig ere absolut misvisende. Alle Forhold ere ganske forskellige. I Frankrig ligger hele Administrationen — til megen Skade for Museerne — i Ministeriet. Museerne ere *wirksomme* reent videnskabelige Institutioner. Hos os er Museet en praktisk Administration. Vi have haft en Kommission, hvis ufyldstgjørende Virksomhed blev lykkelig afbrudt af Thomsen¹⁾. Erfaringen viser: at Tremandsraad altid ere uenige, — at Tomandsraad altid ere enige. Vi have i over 50 Aar faktisk haft Tomandsraad i Spidsen for Samlingerne²⁾, og de have altid været enige. Man kunde i hvert Fald vente med »Raadet«, indtil det nye Museums Direction have vist sig at arbeide daarligt. Det vil vise sig at arbeide godt. Skulde Ministeriet i visse Sager af større Betydning ikke have tilstrækkelig Tillid til Museets Direction, kan det jo paalægges denne — for disse særlige Sager — at forhandle med 1 eller

¹⁾ Der menes Oldsagskommissionen, som forestod Museet for nordiske Oldsager fra 1807, men ophævedes i 1849.

²⁾ Uafhængig af Worsaae og Herbst havde Ludvig Müller, som ovf. nævnt, været Direktør for Antiksamlingen og Møntsamlingen.

flere udenforstaaende. At medgive det nye Museum »som Formand« i et Raad den afgaaede Directeur vilde næppe være heldigt for Museets Virksomhed.«

Det er unægtelig en energisk Argumentation med mærkelige Forslag, næsten Nødraab, for om muligt at undgaa det tredje Medlem, og det var heller ikke nogen god Ordning at lade den gamle Herre blive siddende som en Hemsko paa de to unge virkelystne Direktørs frie Handlekraft. Men det hjalp ikke. Herbst blev Medlem af Tremandsraadet, selv om Ordningen kun skulde gælde for hans Tid. Han blev ogsaa Formand for Raadet, Sophus Müller led paa alle Punkter Nederlag.

Der førtes nu en Række meget besværlige Forhandlinger mellem de tre Direktører om en Arbejdsform for Raadet. De foregik ikke ved et Forhandlingsbord, men Henry Petersen maatte være Mellemand mellem de to andre, der aabenbart ikke kunde samtale direkte. Tilsidst var han ved at tabe Taalmodigheden. »Alt maa have en Ende, ogsaa min Virksomhed som Underhandler«, skriver han til Sophus Müller.

De, der har kendt Sophus Müller, vil vide, at denne overmaade kloge Mand kunde være i høj Grad opæggende og udfordrende i en Forhandling, især ved sin helt aabenlyse Mistænkeliggørelse af Modpartens Hensigter. I Sagens Akter mærker vi det særlig paa et enkelt Punkt, som iøvrigt er uden større saglig Interesse. Han var den eneste af de tre Direktører, der havde Bolig paa Palæet (Herbst boede paa Rosenborg), og det var derfor naturligt, at han blev udset til at føre et Overtilsyn med Palæets Forvaltning. Men denne Myndighed vilde han, maaske af Frygt for chikanøs Indblanding fra Herbsts Side, have i eget Navn og ikke paa Raadets Vegne, hvilket naturligvis ikke kunde lade sig gøre. Og selv efter at Ministeriets Resolution var faldet, opgav han ikke Tanken om at faa Herbst spændt ud af Nationalmuseets Ledelse og skubbet pænt hen i et Hjørne. Men Henry Petersen vilde ikke mere følge ham.

Herbst tog Hævn og blev siddende, til han var 80 Aar, han gik først af i 1898 og døde forøvrigt først i 1911, over 90 Aar gammel.

Efter hans Afgang blev Hauberg først konstitueret som Direktør for Møntsamlingen, men snart efter blev som oprindelig bestemt denne Direktørpost inddraget og Møntsamlingen lagt under Direktøren for Nationalmuseets 2. Afdeling. Hauberg beholdt dog som Inspektør for Møntsamlingen Sæde og Stemme i Museumsraadet i alle Spørgsmaal, der vedrørte hans Samling. Der blev herigennem vist Møntsamlingen en væsentlig større Hønhør end den Etnografiske Samling og Antiksamlingen.

Bortset fra disse kildne Spørgsmaal om Museets øverste Ledelse vil det fremgaa af, hvad jeg allerede har sagt, at Nyordningen i 1892 betød tre Ting:

1) En endelig Sammenlægning af Museets og Mindesmærkernes Forvaltning. Deri var der ikke noget radikalt, for de var i Forvejen intimt forbundne ved Personalefællesskab. Men det var dog vigtigt, at Enheden nu blev fastslaaet.

2) En Ophævelse af den Etnografiske Samling og Antiksamlingens (senere ogsaa Møntsamlingens) Selvstændighed. For den Etnografiske Samlings Vedkommende betød det forsaavidt heller ikke noget radikalt nyt. Den mistede Titel af kongeligt Museum, men havde i Forvejen fra Thomsens Tid staaet under den samme Direktør som de danske Samlinger (Oldnordisk Museum). Alligevel maa man sige, at Ordningen i 1892 betød en Førringelse for alle de tre Samlinger, ikke blot i Titulaturen men ogsaa i det rent saglige. Der bestod en Mulighed for Undertrykkelse eller Tilsidesættelse, og man tør vel heller ikke paastaa, at det blev ved den rene Mulighed.

3) Det vigtigste var dog de danske Samlingers og de danske Fortidsminders Deling i en forhistorisk og historisk Del. Nationalmuseets 2. Afdeling fødtes ved den kgl. Resolution af 28. Januar 1892. Det var virkelig noget helt nyt.

Vi maa sikkert betragte det som en Lykke for Henry Petersen, at han kun fik den ene Samling at passe og ikke blev belempret med Ledelsen af Rosenborg og Frederiksborg. Der var nok for ham at gøre med at sætte den historiske Arkæologi i Gang, og han tog med Energi fat paa sin nye Opgave. Ikke mindst maatte der uddannes en Stab af nye Medarbejdere, og det var ogsaa

delvis et nyt Studium, som skulde tages op og organiseres; men Henry Petersen blev desværre altfor tidlig afbrudt, idet han døde allerede i 1896.

Det var ikke saa let at skaffe Fagfolk. Afdelingens første Inspektør, P. Hauberg, var især Numismatiker, men havde iøvrigt været knyttet baade til Dansk Folkemuseum og Thorvaldsens Museum. Som Arkæolog gjorde han sig fortjent ved sit Arbejde paa Bornholm (Lilleborg og Hammershus) og ved sine Opmaalinger og Beskrivelser af Voldsteder, hvor han senere blev hjulpet af Vilh. la Cour, — et til denne Dag alt for lidt opdyrket Felt, hvor Hauberg gjorde en første Begyndelse.

Var Henry Petersens første Medarbejder egentlig Numismatiker, saa var hans anden Medarbejder, Assistent V. Boye, egentlig Forhistoriker, bedst kendt fra sit dygtige Værk om de berømte Ege-kistefund fra Bronzealderen, medens hans Udgravninger af middelalderlige Borganlæg som Bastrup i Nordsjælland og Taarnborg ved Korsør var mindre fremragende.

Saa kom i 1893 Historikeren W. Møllerup som Assistent til Afdelingen, hvis Direktør han allerede 3 Aar senere skulde blive, og senest i Aarhundredet dukkede de Mænd op, som især kom til at præge Afdelingens Arbejde og give den et Ansigt: Mackeprang, Ivar Hertzprung, Jørgen Olrik, C. A. Jensen. Som Løfflers Efterfølger blev i de første Aar af det nye Aarhundrede C. M. Smidt knyttet til Museet. Det var alle Mænd af samme nøgternt-faglige Indstilling, som ikke var bange for at gaa ind i et Specialistarbejde for derigennem at lægge en solid Grund under deres nye Videnskab. De vilde ud over de almindelige Talemaader, og man kan vel sige, at de stræbte efter at selvstændiggøre den historiske Arkæologi ikke blot i Forholdet til den forhistoriske Arkæologi men ogsaa i Forholdet til selve Historieforskningen. Der udvikledes en arkæologisk Metode ogsaa for Middelalderen, saa det blev muligt paa rent arkæologisk Grundlag at udrede historiske Sammenhænge eller fastslaa Dateringer, hvor de historiske Dokumenter og andre skrevne Kilder svigtede. Særlig overfor middelalderlige Bygningsværker skabtes ved taalmodige Analyser en forbedret Undersøgelsesteknik, paa Basis af hvad der

saa glimrende var paabegyndt af Höyen og siden fortsat saa dygtigt af Løffler, men alt i alt med forholdsvis ringe Paavirkning fra Udlandet. Senere har C. A. Jensen overfor Bindingsværksarkitektur og overfor Snitværker, særlig fra 16.—17. Aarh., udviklet en tilsvarende metodisk Undersøgelsesteknik. Dette intense analytiske Arbejde gjorde det tilsidst muligt med virkelig Sagkundskab at paabegynde Udgivelsen af det store Værk om Danmarks Kirker, der vel tør betegnes som Afdelingens betydeligste litterære Indsats. Ogsaa senere har 2. Afdelings faste videnskabelige Medarbejdere udelukkende været Historikere og Arkitekter, til Trods for at der i høj Grad kunde være Brug for en eller flere uddannede Kunsthistorikere. Nuomstunder, hvor den historiske Arkæologi ogsaa spiller en Rolle i Skolens Historieundervisning (Specialerne), er det forøvrigt et alvorligt Savn, at Universitetet slet ikke giver Undervisning hverken i historisk Arkæologi eller i Kulturhistorie.

Det er nu ikke min Mening her at give en Redegørelse for 2. Afdelings Arbejde i de forløbne 50 Aar, endsiges forherlige dette Arbejde paa Bekostning af hvad der ellers er udført indenfor Museet. Jeg har kun villet fremhæve det nye som skete i 1892, og hvad Konsekvenserne blev heraf.

Hvad der *ikke* blev opfyldt i 1892, var Dansk Folkemuseums Forening med Nationalmuseet, og saa vidt jeg kan skønne, har det været til ubodelig Skade, at det trak saa længe ud med denne Forening, som først i 1920 blev endelig fuldbyrdet.

Bernhard Olsen hører til de store Skikkelser i dansk Museums-væsen, han var en fremragende Samler og paa forskellige Omraader en Banebryder. Men han savnede Evnen til at trænge igennem med sine Krav og til at stampe Penge op af Jorden. Folkemuseets Kaar var i Bernhard Olsens Tid altfor usle, og mange Opgaver er først blevet taget op i sidste Øjeblik af hans Efterfølgere. Dansk Folkemuseum er bagud for sine svenske og norske Kolleger. Nationalmuseet selv har naturligvis ogsaa i høj Grad kendt til trange Kaar og til at suge paa Labben, men jeg vilde dog formode, at Folkemuseet som en Afdeling af Nationalmuseet tid-

ligere og med større Kraft vilde have kunnet tage sine mange betydningsfulde og paatrængende Opgaver op. Endnu paa denne Dag er Folkemuseet, som nu udgør 3. og 7. Afdeling af Nationalmuseet, den Del af vort Museum, som er vanskeligst stillet med Hensyn til Mulighederne for at kunne magte alle de Opgaver, som hviler paa det. Det gamle, som ligger under Jorden, er — til en vis Grad — godt gemt, og Fortidsminderne over Jorden er mere eller mindre sikrede af Fredningsbestemmelser og Love, naar de er tilstrækkelig gamle. Men Folkemuseets Emne, det er den Kultur som sidst har levet og nu er i Uddøen og daglig forsvinder for vore Øjne. Dér nytter det ikke at vente og udskyde til næste Aar. Næste Aar er Betingelserne daarligere end i Aar. — Man kan ogsaa udtrykke det paa en anden Maade. Fra Oldtiden er der kun Sager bevaret. Fra Middelalderen er der baade Sager og skriftlig Tradition. Fra nyere og nyeste Tid er der baade Sager og skriftlig og mundtlig Tradition. Men de, der har en Mund at tale med, dør, og det, som de ved, ved deres Efterkommere ikke.

Vil man nu spørge mig, om de forløbne 50 Aar har vist Berettigelsen og Levedygtigheden af den Ordning, som blev truffet i 1892, saa kan jeg ikke ubetinget svare ja, for selve denne Ordning existerer jo ikke mere. Den fik et meget indtrængende Korrektiv i 1921, da de to Direktører afløstes af en Enedirektør og de to Afdelinger ændredes til seks, der fik stor faglig Selvstændighed, saaledes at deres Ledere i Virkeligheden disponerer uden Indblanding ovenfra i alle egentlige Afdelingssager. Det var to fundamentale Ændringer, som paa en og samme Gang og paa en meget heldig Maade gav Mulighed for stærkere Fællesskab og mere udviklet Selvstyre.

Det Nationalmuseum, som oprettedes i 1892, fik intet Fællesliv. Mellem de to danske Afdelinger var der en følelig Mangel paa Samarbejde og ingen gensidig Befrugtning. De to Afdelinger var paa Post overfor hinanden, selvom de ikke ligefrem laa i Krig med hinanden. Naturligvis kunde det befrygtes, at man i Stedet for to ikke-samarbejdende Afdelinger havde faaet 6 og nu 7 ikke-

samarbejdende Afdelinger, som hver vilde have sine særlige Interesser fremmet paa de andres Bekostning. Men Afdelingslederne deltager ogsaa i Overvejelser om den fælles Ledelse, idet de sammen med enkelte andre af Museets mest erfarne Mænd er Medlemmer af Museumsraadet og derigennem udøver en vis kontrollerende Indflydelse overfor Direktørens Dispositioner, med Ret til Indblanding hvor de skønner det ønskeligt.

Alle, der har fulgt med i Museets indre Liv i de sidste Par Aartier, vil være klar over, hvad det har betydet, *baade* at flere har faaet Dispositionsret og Ansvar, saa de ikke bare skal passe deres Kataloger og deres egen Videnskab, *og* at den øverste Ledelse ikke strides med sig selv. Direktørens særlige Opgave er ikke blot at sørge for, at der er Fred og naturlig Balance mellem de forskellige Afdelinger, og at hver Afdeling faar saa gode Arbejdskaar som muligt, men ogsaa at bidrage til, at Fællesopgaverne indenfor den store og mangesidige Institution kan udvikles saa meget som muligt. Til sin Støtte har han siden 1938 en Kontorchef, en juridisk uddannet Økonomiinspektør, der forestaar Museets Administrationskontor og aflaster Direktøren i de daglige Forretninger. Om Direktøren ogsaa som nu bør være Afdelingsleder, er mere tvivlsomt. Hvis jeg lever nogle Aar, vilde jeg tro, at jeg bliver den sidste Direktør, som tillige leder en eller, som jeg for Øjeblikket, to Afdelinger.

Det, som hos os er Nationalmuseet, er i andre Lande delt i en Række selvstændige Museer. Er det naturligt og i det lange Løb en holdbar Ordning, at saa mange Museer er samlede i een eneste Institution? Det er et altfor mangeartet Spørgsmaal, til at jeg her kan drøfte det til Bunds. Jeg vil indskrænke mig til nogle Bemærkninger derom. Efter at de danske Samlinger fra A til Z, fra 8000 f. Kr. til 1900 e. Kr. er koblet sammen, bestaar der ikke længere nogen Mulighed eller nogen Rimelighed for at skille dem ad igen. Det er en klar og logisk tiltalende Ordning, som har et vist national-monumentalt Præg over sig. Jeg tror simpelthen, at Offentligheden vilde modsætte sig en Adskillelse. Der er jo heller ingen bratte Overgange, som motiverer en Adskillelse. Der vil altid være Grænseopgaver, og særlig maa det fremhæves, at et

centralt Emne som Bondekulturen, der forskningsmæssig hører under 3. Afdeling, har dybe Rødder tilbage i de to ældre Afdelinger. Naar Inspektør Steensberg graver efter Gaardtomter i vore Landsbyer, bevæger han sig gennem mange Tidsaldre, fra 18. Aarhundrede og tilbage til Jernalderen, ja maaske helt tilbage til Bronzealderen. Denne Forening af de danske Samlinger, som vi nu lever under, betragter jeg som frugtbar og som definitiv.

Anderledes forholder det sig med f. Ex. den Etnografiske Samlings Tilknytning til de danske Samlinger. Den har ingen indre logisk Nødvendighed i sig. Den har rent videnskabelig en betydelig Værdi og vil sikkert i Fremtiden vise sig endnu mere frugtbar. Etnograferne bliver stadig mere arkæologisk indstillede, og jo mere den forhistoriske Arkæologi vikler sig ud af Typologiens Favntag og bestræber sig for at tegne Kulturbilleder af vor primitive Fortid, des mere vil den faa Brug for etnografisk Sammenligningsmateriale og især for etnografisk Metode. I de sidste Vintre har der paa Initiativ af Dr. Kaj Birket-Smith, den Etnografiske Samlings Leder, i Museet været holdt nogle interne Aftnemøder med Deltagelse fra alle Afdelinger, hvor videnskabelige Problemer, der var fælles for os, er blevet drøftet udfra de forskellige Synspunkter, som Arkæologer, Etnografer, Historikere og Kunsthistorikere kunde anlægge.

Men en saadan videnskabelig Forbindelse lod sig vel oprettholde uden en administrativ Forbindelse, og der vilde ikke være noget katastrofalt i en Adskillelse. Den vilde maaske ogsaa kunne betyde en øget Fremdrift i den Etnografiske Samlings Virksomhed. Spørgsmaalet er blot ikke aktuelt. I Øjeblikket er Samlingerne lokalemæssig saa intimt forbundne, at de ogsaa maa staa under en fælles Administration. En Udskillelse af den Etnografiske Samling kunde muligvis, hvis man havde ønsket det, været gennemført i 1920'erne, da man ordnede Nationalmuseets Byggeplaner. Nu maa vi vente, til Samlingerne er vokset saa meget, at de danske Samlinger alene kan fylde hele den store Karré, og det bliver næppe i vor Levetid.

Endelig er der Sammensmeltningen af Museet og Mindesmærkerne, som gennemførtes i 1892. Skal vi betragte den som ende-

lig, eller skal vi tilstræbe en Opløsning igen, saaledes at der ved Siden af Museet skabes et Rigsantikvariat, maaske under fælles Overledelse som i Sverige?

Jeg anser det for meget væsentligt, at den nuværende intime Sammenkobling af Markarbejdet og Museumsarbejdet bibeholdes, fordi det skaber de bedste Arkæologer, de alsidigst udviklede Forskere. En yderligere Specialisering i vor Gerning er skadelig, ikke blot for os selv, men ogsaa for Faget. Vi kunde i og for sig nok trænge til Specialister paa visse Omraader. Saaledes tror jeg, at den egentlige Museumsteknik, særlig Udstillingsteknikken, staar en Del tilbage her i vort Land, f. Ex. i Sammenligning med vort Naboland Sverige. Der er ikke tilstrækkelig Udstillingsteknik i Nationalmuseet, og vi kunde have Brug for museumstekniske Specialister. Det er aabenbart den Side af Virksomheden, som snarest forsømmes; det er Markarbejdet og det videnskabelige Arbejde, som drager mest. Men de Mangler, som opstaar deraf, lader sig vel rette ved mere begrænsede Reforme.

Iøvrigt mener jeg, at den Slags Organisation, som der her er Tale om, skal man ikke søge at skabe for Evigheden. Den maa formes og omformes efter hver Tids Krav, og jeg tænker uden Bekymring paa, at vore Efterfølgere rimeligvis vil sætte sig helt andre Maal end dem, vi nu sætter os. I en Virksomhed som Nationalmuseet er det ikke Organisationens indre Logik, men de rigtige Medarbejdere paa de rigtige Pladser, der er det afgørende for Institutionens Trivsel. Som J. K. Lauridsen hængte sine Billeder op efter de forhaandenværende Søms Metode, saaledes maa Nationalmuseets Arbejde og Organisation til enhver Tid formes efter de forhaandenværende Kræfters Metode.